

Živio je za hrvatsku Bačku

— »Naš zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić zamolio me da sinu pokojnoga Ante, obitelji, rodbini i prijateljima, svima koje je razalostila njegova smrt prenesem iskrenu sućut i molitvenu blizinu, u zahvalnosti pokojniku za njegovo dragocjeno svjedočanstvo vjere, ljubavi prema Crkvi i domovini, neumornoga prinošenja za dobro svakoga čovjeka. Okupljeni smo u sprovodnim obredima pred istinom da otajstvo života koje je živio naš pokojni brat Ante ne može stati u lijes. Gotovo cijelo stoljeće zrcali se u njegovu životu, stoljeće povijesti ne jedne osobe, obitelji, nego cijeloga hrvatskog naroda«, istaknuo je u oproštajnom govoru pomoćni zagrebački biskup dr. Ivan Šaška na sprovodu hrvatskoga književnika, jezikoslovca, kulturnoga povjesničara, pjesnika, prozaika, esejista, lingvиста, povjesnika, etnologa i prevoditelja, dopisnoga člana Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, dr. Ante Sekulića na zagrebačkom groblju Mirgoj u utorak 22. ožujka, koji je umro u 96. godini u petak 18. ožujka u Zagrebu.

Udbaški progoni nisu ga slomili!

Rođen je u hrvatskom selu Tavankutu kod Subotice g. 1920. Školovao se u Subotici i Somboru, a na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1946. godine diplomirao je hrvatski i latinski jezik i književnost te doktorirao s temom »Govor bačkih Hrvata«. Nakon završetka studija upućen je iz mjerodavnoga ministarstva za učitelja u nižu gimnaziju u Bačkom Dobrom Polju i nešto kasnije u Učiteljsku školu u Somboru. Uhićen je 5. rujna 1947. i priveden u subotički zatvor žicom vezanih ruku, gdje je u tamošnjem opunomoćstvu Udbe proživio razna maltretiranja, ponižavanja, pa i premlaćivanja, zbog tobožnjega »protunarodnoga i protudržavnoga« djelovanja u vrijeme NDH-a i suradnje s poslijeratnom ilegalnom Hrvatskom seljačkom strankom. Nakon izdržane kazne prvih mjeseci 1948. radio je u gimnaziji u Beloj Crkvi, a krajem listopada i početkom studenoga iste godine samo je šest dana radio u gimnaziji u Subotici. Potom je kraće vrijeme radio u Učiteljskoj školi u Imotskom te kao profesor u gimnaziji u Sinju i u Učiteljskoj školi u Kninu do lipnja 1950. Od te godine ponovno je predavao u gimnaziji u Sinju, ali zbog javnoga sudjelovanja u misnim slavljanima u tamošnjoj franjevačkoj crkvi otpušten je po odluci Udbe te je prešao u Klasičnu gimnaziju Biskupskoga sjemeništa u Pazinu svibnja 1953. Morao je, nažalost, zbog represivnoga komunističkoga režima koji mu je bio stalno »za vratom« često mijenjati boravište te je predavao u gimnazijama u Virovitici i Delnicama te u delničkom Srednjoškolskom centru, a od rujna 1969. do lipnja 1972. na Pedagoškoj akademiji u Rijeci, gdje je bio pročelnik Katedre za hrvatski jezik. Ponovno je uhićen u lipnju 1972. i u studenom iste godine sa skupinom hrvatskih intelektualaca osuđen u Subotici na zatvorsku kaznu od dvije godine i šest mjeseci strogoga zatvora, koju je izdržao u Srijemskoj Mitrovici. Nakon izlaska iz zatvora sa 54 godine nikad više nije zasnovao radni od-



Sanjko B. Lović

»Ni u jednom radu nije se odrekao sebe, svojih nacionalnih osjećaja i uvjerenja, ljubavi prema bližnjemu, zavičaju, Bačkoj i Hrvatskoj.«

nos, nego se uz obiteljske obveze prihvatio istraživanja raznih povijesnih, povijesno-književnih, jezikoslovnih i općenito kulturnih tema, nastupajući na mnogim znanstvenim skupovima i kongresima u Hrvatskoj i izvan nje. »Može se slobodno zaključiti: ni u jednom radu nije se odrekao sebe, svojih nacionalnih osjećaja i uvjerenja, ljubavi prema bližnjemu, zavičaju, Bačkoj i Hrvatskoj«, spomenuo je u oproštajnom govoru u ime Hrvatskoga društva političkih zatvorenika Anđelko Mijatović.

Dobitnik brojnih odličja i priznanja

Još kao srednjoškolac između dva svjetska rata u Subotici se angažirao u društvenom životu svoga naroda - u radu Bačkoga okružja križara, bio je suradnik »Subotičkih novina«, književnoga časopisa »Klasje naših ravni« i Subotičke matice, a kasnije kao student u Društvu bačkih Hrvata u Zagrebu. Najveći dio svoje znanstvene pozornosti usmjerio je na istraživanje

Najveći dio svoje znanstvene pozornosti usmjerio je na istraživanje jezika, običaja i povijesti bačkih Hrvata, napisao je šezdesetak knjiga i 800-tinjak stručnih radova, surađivao je i pisao u časopisima. Također je suautor Biblije s prijevodima pet starozavjetnih knjiga.

jezika, običaja i povijesti bačkih Hrvata, napisao je šezdesetak knjiga i 800-tinjak stručnih radova, surađivao je i pisao u časopisima: »Matici«, »Hrvatskoj reviji«, »Dometima«, »Riječkoj reviji«, »Kritici«, »Maruliću«, »Kani«, »Iseljeničkom kalendaru«, kasnijem »Hrvatskom iseljeničkom zborniku« te u projektu »Hrvatske knjige izvan Hrvatske« nakladnika Hrvatske matice iseljenika i dr. Bio je suradnikom u zavičajnim tiskovinama: kalendaru »Subotička Danica«, katoličkim časopisima »Bačko klasje«, »Subotičke novine«, »Kolo mladeži«, »Zvonik« i dr. Bio je član Društva hrvatskih književnika, Matice hrvatske, Hrvatskoga P.E.N.-a, Hrvatskoga filološkoga društva, Hrvatskoga mariološkoga instituta u Zagrebu, Instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« u Subotici, redoviti član Papinske marijan-

ske akademije u Rimu, dopisni član HAZU-a i dr. te čak u tri mandata član Povjerenstva za narodne manjine Hrvatskoga državnoga sabora od 1992. do 2004. Uvršten je još za života u brojne književne antologije te »Hrvatsku enciklopediju«, kao i »Leksikon hrvatskog iseljeničtva i manjina«. Već kao gimnazijalac g. 1938. dobio je nagradu Matice subotičke za povijesna istraživanja o Hrvatima u Bačkoj, hrvatski predsjednik dr. Franjo Tuđman za prinos hrvatskoj kulturi i znanosti dodijelio mu je odlikovanje Red Danice hrvatske s likom Marka Marulića i Red hrvatskoga pletera te Red Stjepana Radića za stradalništvo u komunističkoj Jugoslaviji, a imenovan je i počasnim građaninom Subotice i Delnica.

Dug je niz njegovih naslova, ali treba spomenuti barem neke najznačajnije: »Književnost bačkih Hrvata«, »Rječnik govora bačkih Hrvata«, »Umjetnost i graditeljstvo bačkih Hrvata« (2005.), »Bački Bunjevci i Šokci«, »Hrvatski bački mjestopisi«, »Osobna imena, prezimena i nadimci bačkih Hrvata«, »Bački Hrvati u XX. stoljeću«, »Književnost podunavskih Hrvata u XX. stoljeću«, »Hrvatski baranjski mjestopisi«, »Hrvatski srijemski mjestopisi« i dr. Također je suautor Biblije s prijevodima pet starozavjetnih knjiga, objavio je znanstvene radove iz povijesti pavlina, karmelićana i franjevac, nekoliko monografija o samostanima, istaknutim hrvatskim redovnicima, kao i nekoliko nabožnih knjiga.

»Di god da odeš, triba bit čovik!«

U sprovodnim obredima uz biskupa Šaška sudjelovao je hrvatski biskup Slobodan Štambuk i dvadesetak biskupijskih i redovničkih svećenika, predstavnici brojnih znanstvenih, kulturnih i političkih udruga iz Zagreba i Subotice. Pokopan je u Aleji velikana, uz niz oproštajnih govora.

Govoreći u ime Matice hrvatske i HAZU-a, akademik Stjepan Damjanović njegov je život i rad stavio u općehrvatski kontekst rekavši: »Uvijek je želio jačati naše uvjerenje da imamo pravo na opstanak, pravo na život, da mi Hrvati imamo vrijednosti koje možemo ponuditi kao ravnopravan dio na europskom stolu kulturnih vrijednosti.«

Nada Glad, nekadašnja učenica delničke Gimnazije i predsjednica Gradskog vijeća Delnice, prisjetila se njegovih

riječi na maturalnoj obljetnici: »Želio sam da odrastate kao poštteni, vrijedni, istinoljubivi ljudi. Da branite svoje i ne trgujete tuđim suzama.« Naco Zelić oprostio se od pokojnika u ime suzavičajnika: »Govoreći o tvojemu radu, često sam znao reći da smo ti mi, tvoji suzavičajnici, dužni podići spomenik još za života, a sada ti kažem, dragi Ante, da si ti svojim radom podigao sebi spomenik tvrdi od kamena i da ga nitko i ništa ne može ni srušiti, ni razbiti, ni uništiti.«

Duro Vidmarović oprostio se u ime Društva hrvatskih književnika, podsjetivši na neke od brojnih pokojnikovih djela. Više puta je ponovljena njegova poznata uzrečica, koja govori o njegovoj moralnoj veličini: »Triba bit čovik, di god da odeš, triba bit čovik!« Istoga je dana služena misa zadušnica u zagrebačkoj crkvi sv. Petra. (S. B.)